
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft, Austad Søndre, Bygland kommune, (Aust)Agder fylke, Norge

NNU Rapport 20 – 2020

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

(Aust)Agder

Austad Søndre

Bygland kommune
Gnr/Bnr: 24/1

Koordinater: 58.957935 N, 7.682902 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Setesdal Bygningsverncenter og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Anders Dalseg, Setesdalmuseet

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger

NNU j. nr.: A9653, juni 2020.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatorens oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://aqderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

Loft

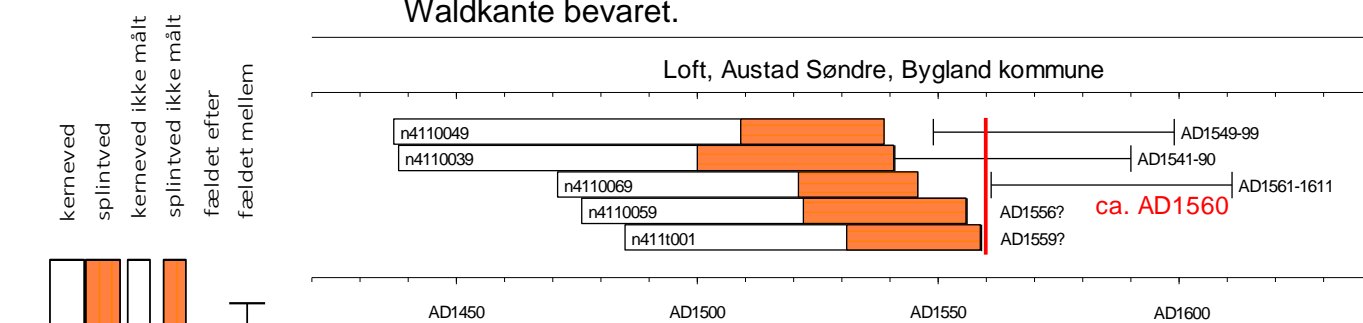
I alt er otte prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) fra syv tømmerstykker undersøgt (se vedhæftede feltrapport). Alle er udtaget som boreprøver.

Seks prøver er dateret. Der er konstateret splintved på seks prøver, alle med mulighed for "Waldkante" (træets sidstdannede årring).

Antal årringe i prøverne varierer mellem 49 og 200.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Undersøgelsen viser, at alle de daterede prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet i anden halvdel af 1500-tallet, sandsynligvis omkring AD1560. Den sidstdannede årring i n411t001, 'undermann', er dannet i 1559. Formentlig har prøven 'Waldkante' bevaret. Ligeledes har prøve n4110059 muligvis Waldkante bevaret.

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en **tolkning**, der angiver det formodede fældningstidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra.

Årringskurverne for prøverne n4110019 og n4110029 bekræfter feltrapporten oplysning om, at de er udtaget fra samme bjælke; kryds-daterer med en t værdi på 15,99. De to årringskurver er sammenregnet til en trækurve n411t001 på 75 år, som dækker perioden AD1485-1559.

Årringskurverne for de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve n411m001 på 123 år, som dækker perioden AD1437-1559.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 - 90

For t -værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N411m001	
-	start	dates	AD1437	
-	dates	end	AD1559	
aam01	AD1243	AD1744	8.37	N Aust Agder indenlands
aam02	AD1487	AD1837	(negativ)	N Aust Agder kystnær
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	6.42	N Vest-Agder uden Aaseral
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	8.31	N VA Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. t -værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver.
For t -værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n411m001

Of type W 5 R dated AD1437 to AD1559

Contains the following files

n411t001.d dated AD1485 to AD1559 of type R 28 !
n4110039.d dated AD1438 to AD1541 of type R 41 N
n4110049.d dated AD1437 to AD1539 of type R 30 N
n4110059.d dated AD1476 to AD1556 of type R 34 !
n4110069.d dated AD1471 to AD1546 of type R 25 N

Katalog over undersøgte prøver

n4110019

A9653 Loft Austad søndre NV hjørne undermann
Raw Ring-width PISY data of 75 years length
Dated AD1485 to AD1559
28 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 173.03 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1559?

n4110029

A9653 Loft Austad søndre vestvæg stok 7 undermann
Raw Ring-width PISY data of 49 years length
Dated AD1500 to AD1548
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 170.22 Sensitivity 0.21
Interpretation: after AD1548

n4110039

A9653 Loft Austad søndre vestvæg stok 6
Raw Ring-width PISY data of 104 years length
Dated AD1438 to AD1541
41 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 130.99 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1541-90

n4110049

A9653 Loft Austad søndre vestvæg stok 5
Raw Ring-width PISY data of 103 years length
Dated AD1437 to AD1539
30 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 114.01 Sensitivity 0.17
Interpretation: AD1549-99

n4110059

A9653 Loft Austad søndre vestvæg stok 4
Raw Ring-width PISY data of 81 years length
Dated AD1476 to AD1556
34 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 206.99 Sensitivity 0.13
Interpretation: AD1556?

n4110069

A9653 Loft Austad søndre vestvæg undermann stok 3
Raw Ring-width PISY data of 76 years length
Dated AD1471 to AD1546
25 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 191.57 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1561-1611

n4110079

A9653 Loft Austad søndre NV hjørne 1.etage stolpe

Raw Ring-width PISY data of 200 years length

Undated; relative dates - 1 to 200

80 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 100.89 Sensitivity 0.19

n4110089

A9653 Loft Austad søndre NV hjørne 2.etage stolpe

Raw Ring-width PISY data of 91 years length

Undated; relative dates - 1 to 91

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 89.86 Sensitivity 0.21

Feltrapport for dendrologi prøvetaking
Setesdal Bygningsvernssenter

99653

14/11

58.957935 20.2020

52 7.682902

Dendrokronologisk objekt	Loft <i>Austad spudne</i>
Fylke	Aust-Agder
Kommune	Bygland
Gnr/Bnr	14/1
Prøvene tatt av	Anders Dalseg
Dato for prøvetaking	01.11.2019
Eigar	Knut A. Austad

Prøve Nr.	Stokk nr	Type stokk	Marg	Yte-ved	Bast	Bark	Be. Arb.	Merknad
1	7	undermann		x				80 cm fra rota
2	7	undermann		x				20 cm innsida
3	6	vegg		x				20 cm utsida av nova
4	5	vegg		x				120 cm frå enden (S)
5	4	vegg		x				120 cm frå enden(S)
6	3	Undermann		x				
7	1.etg	stolpe		x				
8	2.etg	stolpe		x				
9								
10								
11								
12								
13								
14								

Komentar:

Loft i 2 etg.

